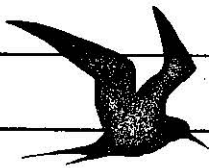

WEIDEVOGELS. 1988 EEN RAMPJAAR?

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels heeft 1988 tot een weidevogelrampjaar uitgeroepen (Vogels nr. 47, blz 190). Eén van onze leden, de heer H. Kamp, zet zich al jaren in voor de Weidevogelbescherming in Waterland (zie bijvoorbeeld elders in dit nummer) en heeft zo zijn bedenkingen tegen het nogal dramatisch getinte commentaar van de Vereniging. Wij willen gaarne hiervoor onze pagina's ter beschikking stellen.

Commentaar

Weidevogels vogelvrij op boerenland

Tienduizenden eieren en jongen van onze weidevogels zijn dit voorjaar geraapt, vertrapt of kapotgemaaid. Een drama dat zijn weerga in de vogelwereld niet kent, maar dat overstemd dreigt te worden door bulderende tractoren en rondrazende cyclomaaiers. Hoewel er diverse boeren en vrijwilligers zijn die zich inzetten voor de weidevogels moeten deze steeds meer terrein prijsgeven. De grutto is zo'n weidevogel waarvoor we internationale verantwoordelijkheid dragen. 90% van de Noordwest-Europese populatie broedt in ons land en maar enkele procenten daarvan kunnen worden opgevangen in de reservaten. Weidevogels zijn beschermde vogels en diverse soorten zijn zelfs opgenomen in de 'rode lijst'. De minister van Landbouw en Visserij stelt dan ook in het ten geleide dat wij een grote mate van verantwoordelijkheid dragen. Sterker nog: we zullen ze bijzondere aandacht moeten geven het-

geen tot opheffing van de bedreigde status zou moeten leiden! De praktijk is helaas een andere en dit voorjaar werd nog eens duidelijk hoe smal de marges voor de weidevogels zijn geworden. Na een natte maartmaand werd het weiland in april op nog veel plaatsen door de boeren gerold. De grutto's, die door het zachte aprilweer extra vroeg waren gaan nestelen, zagen daardoor heel wat legfels verloren gaan.

In Friesland werden de kievitseieren massaal tot 12 april geraapt en het is een publiek geheim dat hierbij ook grutto-eieren worden meegenomen. Het weer bleef zacht en het gras groeide in hoog tempo. Kort daarna, in de eerste week van mei, was het overgrote deel van de Friese weiden al gemaaid. Supersnel met cyclomaaiers en kneuzers waaraan geen weidevogel ontsnappen kon. Enkele tientallen hectaren werden zo per bedrijf op een

dag geogst en afgevoerd. Een aantal Friezen had de buien zien hangen en pleitte voor een vrijwillige 'raapstop' op 5 april, omdat ook zij zich realiseerden dat er geen weidevogel bestaat die in een paar weken eieren kan leggen, uitbroeden en daarna de jongen weggeleiden uit het lange gras. Maar helaas, de eierrapers wonnen. Honderden vrijwilligers probeerden samen met een aantal boeren zo goed mogelijk rekening te houden met de nesten en pas uitgelopen jongen, maar het waren er veel te weinig. Duizenden boeren en vele loonwerkers maaiden voort, in hoog tempo soms ook 's nachts, en vogelaars meldden dat de grutto's al vroeg de polders hadden verlaten. Afgemaaide koppen van vogels werden gevonden tussen het gras. Jonge uitgevlogen grutto's werden op de slaapplaatsen zelden gezien. In de laatste 10 jaar is de grutto met 30% teruggelopen in aantal. Als de achteruitgang in dit tempo doorgaat dan is het de vraag of er in het jaar 2000, en dat is al gauw, nog aantallen

grutto's van betekenis hier zullen zijn. Vogelbescherming, maar ook andere organisaties, honderden vrijwilligers en een aantal boeren hebben zich de afgelopen 10 jaar ingezet voor een goede weidevogelbescherming. De cijfers en de ontwikkelingen dit voorjaar laten overduidelijk zien dat dit niet voldoende is. De agrarische wereld zal nu zelf zijn achterban duidelijk moeten maken dat vanuit het midden maaien, het gebruik van een nestenspaarder of wildredder en andere maatregelen niet een vrijblijvende aangelegenheid maar een morele plicht is die zij als beheerders van het grootste deel van het Nederlandse landschap hebben. De reservaten en beheersgebieden zijn bij elkaar veel te klein om de door minister Braks gememoreerde internationale verantwoordelijkheid voor b.v. de grutto waar te maken. Alleen initiatieven vanuit de landbouw zelf kunnen in de nabije toekomst ingrepen via de noodrem, zoals een nationaal maaiverbod tot een bepaalde datum, voorkomen.

BERICHT "WEIDEVOGELS VOGELVRIJ OP BOERENLAND" ONDOORDACHT EN ONTACTISCH

H. Kamp

Op 22 juni gaf de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (Vogelbescherming) een persbericht uit over de slechte broedresultaten van onze weidevogels. Dit zou voornamelijk te wijten zijn aan de abnormaal vroege maaidata en de onverschilligheid van boeren. Minder dan 10 % van de jonge Grutto's zou het maaiproces hebben overleefd. Over deze "weidevogelramp" werd vervolgens op 12 juli een notitie gestuurd aan minister Braks die immers ook natuurbescherming in zijn portefeuille heeft. In dit betoog werd nogmaals de boer verantwoordelijk gesteld, want "ondanks onze inspanningen hebben wij het afgelopen voorjaar weinig medewerking van de boeren mogen constateren". Vogelbescherming voert verder aan dat de gruttostand de laatste tien jaar met 30 % (?) is teruggelopen en wijst de agrarische wereld op haar morele verplichtingen. Als de voorlichting aan veehouders over vogelbeschermende maatregelen dan geen succes heeft, zijn dwingende maatregelen onontkoombaar - verbod op nachtmaaien of het afkondigen van een landelijk maaiverbod tot een bepaalde datum. Deze beschuldigingen aan de boeren worden tenslotte in een redactioneel commentaar kort samengevat (zie vorige pagina).

Dit initiatief van Vogelbescherming is in zeker opzicht best te begrijpen, want boeren en broedvogels hadden dit jaar te maken met uitzonderlijke weersomstandigheden. Een zachte winter, geen vorst in de grond, een natte maarmaand en daarna ongewoon hoge temperaturen van april tot half mei. Globaal kan gesteld worden, dat de weidevogels ongeveer een week eerder tot broeden kwamen maar dat de boeren door het gunstige weer ook ongeveer twee weken vroeger konden maaien dan gebruikelijk. De broedvogels werden dus toch per saldo een week eerder door het maaien verrast, ofschoon dit per regio kan verschillen. Het is dus theoretisch best mogelijk, dat meer legsels en pullen onder te snelle maaiproces hebben geleden dan in andere jaren. Vogelbescherming zou dus met haar persbericht in dit opzicht best eens in de juiste richting kunnen zitten. Maar om nu op 22 juni op basis van enkele schaarse tellingen reeds een "weidevogelramp" te voorspellen, lijkt al te voorbarig. Er kwam dan ook veel kritiek los van weidevogelkenners, biologen en de agrarische pers.

- 1) Later bleek, dat slechts enkele tellingen in Zuid-Holland en Friesland en wat summere informatie de stoot tot het persbericht hadden gegeven. De conclusie "weidevogelrampjaar" was slecht onderbouwd, andere vogeltellers kwamen met gunstige berichten.
- 2) Er werd herinnerd aan het "Weidevogeljaar 1984" dat gepaard ging met een grote landelijke campagne om boeren te winnen voor weidevogelbescherming samen met vrijwillige vogelaars. Onder veehouders werden posters en brochures verspreid. Verder waren er persconferenties en voorlichtingsbijeenkomsten die bestemd waren voor boeren, vogelaars en de media. Veel agrariërs werden positief beïnvloed en meer begrip en samenwerking ontstond. Door dit ontactische en voorbarige persbericht lijkt dit gewonnen terrein weer gedeeltelijk verloren te gaan, vooral nu boeren ook al te maken hebben met productiebeperkingen, superheffing en meststofwetgeving. Daarnaast wordt gesproken over inkrimping van de veestapel of over het uit productie nemen van cultuurgronden. In dit klimaat valt een regelrechte beschuldiging uit de hoek van natuurbescherming uitermate slecht.